

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

4013

Vragen van het lid **Grinwis** (ChristenUnie) aan de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over *het bericht «NVDE: volgend jaar twee miljard euro extra voor klimaat, vooral voor duurzame warmte»* (ingezonden 29 juli 2021).

Antwoord van Staatssecretaris Yeşilgöz-Zegerius (Economische Zaken en Klimaat) (ontvangen 7 september 2021).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «NVDE: volgend jaar twee miljard euro extra voor klimaat, vooral voor duurzame warmte»¹ en het hieraan verbonden rapport van CE Delft², dat is opgesteld in opdracht van de NVDE (Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie)?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Op welke manier en in hoeverre betreft u de inzichten uit het rapport «Beter benutten van SDE++-budgetten» bij de uitvoering van de motie-Grinwis c.s. (Kamerstuk 35 668, nr. 35) inzake overprogrammering, te beginnen in de aanstaande najaarsronde van de SDE++? Wat is de stand van de zaken met betrekking tot de uitvoering van deze motie? Hoe wordt bevorderd dat reserves in de SDE++ kleiner worden in plaats van nog groter?

Antwoord 2

Voor elke SDE+(+) ronde wordt gekeken naar de beschikbare middelen en de interesse van de markt. In de komende openstelling (SDE++ 2021) wordt een verplichtingenbudget van € 5 miljard open gesteld. Bij het vaststellen van dit budget is er rekening mee gehouden dat (1) een deel van de projecten uiteindelijk niet door gaat of minder produceert en (2) niet de maximale subsidie aan projecten hoeft te worden uitgekeerd, omdat de energieprijzen en ETS-prijs in de toekomst stijgen. Het openstellingsbudget is hierdoor hoger dan de beschikbare middelen voor de SDE++ op de begroting van het

¹ <https://www.nvde.nl/nvdeblogs/nvde-volgend-jaar-twee-miljard-euro-extra-voor-klimaat-vooral-voor-duurzame-warmte/>

² https://ce.nl/wp-content/uploads/2021/07/CE_Delft_210260_Beter_benutten_SDE-budgetten_DEF.pdf

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Hierdoor wordt zoveel mogelijk voorkomen dat de reserves in de SDE++ oplopen, zoals uw Kamer heeft verzocht met de motie-Grinwis c.s. (Kamerstuk 35 668, nr. 35).³ Op basis van de laatste ramingen van de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO.nl) is de verwachting dat, gelet op de huidige stand van de energieprijzen, de komende jaren een beroep gedaan zal worden op de middelen in de reserve om tekorten in de uitgaven voor de SDE, SDE+ en SDE++ te dekken. De begrotingsreserve zal in dat geval kleiner worden. Daarnaast zal de begrotingsreserve bij het aantreden van een nieuw kabinet worden «geleegd». Een nieuw kabinet stelt bij zijn aantreden een nieuw uitgavenkader vast. Een geactualiseerde raming van de uitgaven voor duurzame energieproductie maakt onderdeel uit van de uitgaven onder dat kader. Een deel daarvan betreft de vertraagde uitgaven waarvoor de middelen in de reserve zitten. Om die reden wordt op dat moment de begrotingsreserve «geleegd» en worden de middelen toegevoegd aan de bestaande begroting en meerjarenramingen naar de op dat moment actuele inzichten.

Vraag 3

Deelt u eigenlijk de zorg van de NVDE dat, tegen de achtergrond van de gesloten Europese Green Deal en de daardoor waarschijnlijk verder oplopende ETS-prijs, de huidige werkwijze in de SDE++ waarschijnlijk zal leiden tot lagere SDE-uitgaven dan op voorhand begroot, terwijl tegelijkertijd het tot op heden geen sinecure blijkt de klimaatdoelen te halen? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat doet u daarmee?

Antwoord 3

Nee, die zorg deel ik niet. De ramingen van de SDE++ worden halfjaarlijks herijkt op basis van de op dat moment meest recente inzichten over onder andere de ETS-prijs zoals deze door het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) worden ingeschat. Daarbij wordt voorafgaand aan iedere openstelling gekeken welk budget kan worden opengesteld, gelet op zowel de beschikbare middelen als het aantal verwachte projecten. Op het moment dat bijvoorbeeld blijkt dat de ETS-prijs hoger uitvalt dan eerder is verwacht, leidt de huidige systematiek tot meer ruimte in de beschikbare middelen en daarmee tot een hoger openstellingsbudget. Op deze manier borg ik dat er geen middelen op de plank blijven liggen, terwijl de doelstellingen niet worden gerealiseerd. Tevens wordt er op deze wijze voor gezorgd dat er voldoende middelen zijn om aan de verplichtingen voor de verschillende projecten te doen.

Vraag 4

Deelt u de constatering van CE Delft dat de kans op over- dan wel onderuitputting sterk afhankelijk is van de gehanteerde energieprijzen- en CO₂-prijsscenario's? Deelt u de analyse van CE Delft dat de COVID-19-dip te veel doorwerkt in de neerwaartse bijstelling van de energieprijzen in het kader van de begroting voor 2022 en dat daarmee het risico op overuitputting dreigt te worden overschat? Zo nee, waarom niet? Zo ja, hoe wordt dat gecorrigeerd teneinde een onjuist beeld van het verloop van de begrotingsreserve in de begroting en daarmee een te terughoudende verstrekking van SDE-beschikkingen te voorkomen?

Antwoord 4

Ik deel de constatering van CE Delft dat de kans op over- dan wel onderuitputting sterk afhankelijk is van de gehanteerde energieprijzen- en CO₂-prijsscenario's. Dit is een logisch gevolg van het gegeven dat de SDE++ subsidies meebewegen met de energie- en CO₂-prijzen. Daarom worden deze ook zorgvuldig geraamd. Ik deel daarbij niet de constatering dat in de huidige ramingen te veel zou worden uitgegaan van kortetermijneffecten zoals de gevolgen van COVID-19.

In de ramingen wordt namelijk uitgegaan van de prijsontwikkeling op de lange termijn, aangezien de SDE++ verplichtingen over een periode van maximaal 20 jaar tot uitbetalingen leiden. Zoals aangegeven in mijn

³ Motie van het lid Grinwis c.s. over voorkomen dat reserves in de SDE++ verder oplopen | Tweede Kamer der Staten-Generaal

antwoord op vraag 3 worden de ramingen periodiek herijkt, zodat een eventuele hogere ETS-prijs leidt tot een hoger verplichtingenbudget. Omdat deze effecten jaarlijks sterk kunnen schommelen is juist de begrotingsreserve ingesteld, zodat de middelen beschikbaar blijven voor het doel, namelijk het bevorderen van energie- en klimaattransitie door hernieuwbare energieproductie en CO₂-reductie. Daarmee worden eenmalige effecten gemitigeerd. Overigens wil ik het beeld wegnemen dat er op dit moment miljarden op de plank blijven liggen en dus beschikbaar zijn voor extra uitgaven. De middelen in de reserve zijn bedoeld om tekorten in de komende jaren op de kasuitgaven van reeds beschikte projecten te dekken. Er zit op basis van de laatste inzichten geen vrije ruimte in de ramingen.

Vraag 5

Wat is uw reactie op de volgende conclusie uit het rapport: «ondanks dat het doel leidend is, zien we dat de 2020-doelen op het gebied van hernieuwbare energie (aandeel van 14%) en CO₂-reductie (Urgenda) niet gehaald worden»? Als u deze conclusie deelt, welke verbeteringen in bijvoorbeeld ramings-, begrotings- en SDE-systematiek zou u willen doorvoeren om te voorkomen dat deze conclusie dit en komende jaren bewaarheid wordt?

Antwoord 5

De genoemde klimaat- en hernieuwbare energiedoelen worden ondersteund door een divers palet aan (subsidie)instrumenten, beprijzing van energie/CO₂ en verplichtingen/normstellingen. De SDE++ is daarvan een onderdeel, maar niet het enige instrument. Het geheel is besloten met het Klimaatakkoord en wordt regelmatig herzien. Wel bekijk ik elk jaar welke maatregelen binnen de SDE++ kunnen worden genomen om de kasuitgaven zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de beschikbare middelen. Ik zie de studie van CE Delft en deze vragen dan ook als een aanmoediging om dat te blijven doen, bijvoorbeeld de suggestie om te blijven bewaken dat middelen beschikbaar blijven voor de energie- en klimaattransitie.

Vraag 6

Bent u voornemens de aanbevelingen uit het bovengenoemde rapport die zien op het voorkomen dat de omvang van de begrotingsreserve te ver oploopt over te nemen, zoals de introductie van een mechanisme waardoor de omvang niet te ver kan oplopen, bijvoorbeeld door ieder jaar dat de begrotingsreserve uitstijgt tot meer dan 50% van de omvang van de jaarlijkse geraamde kasmiddelen (circa € 1,7 mld.), 20% van het overschot toe te voegen aan het SDE++-openstellingsbudget? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Nee, het overnemen van de betreffende aanbevelingen leidt mijn inziens niet tot een betere benutting van beschikbare middelen. Daarbij geldt dat het bij het bepalen van het openstellingsbudget niet alleen van belang is om rekening te houden met de beschikbare middelen, inclusief de middelen in de begrotingsreserve, maar ook met het aantal verwachte projecten. De door CE Delft voorgestelde mechanismen maken een dergelijke afweging onmogelijk.

Vraag 7

Bent u voornemens om de aanbevelingen van het rapport die zien op het voorkomen van het oplopen van de omvang begrotingsreserve over te nemen, bijvoorbeeld door het gebruik van een meer actuele raming van energie- en CO₂-prijzen als basis voor de beschikbare middelen van de SDE++ te nemen en/of door de introductie van een «statiegeldregeling» om het gehalte non-realisatie te verkleinen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Ik ben voornemens om de meest actuele inzichten van de energie- en CO₂-prijzen – op basis van de meest recente KEV – te gebruiken voor het bepalen van het openstellingsbudget van de SDE++. Daarnaast probeer ik non-realisatie van projecten zoveel mogelijk te voorkomen. Zo optimaliseer ik de indieningseisen voor de diverse categorieën, zodat partijen voldoende ver zijn met hun project om later non-realisatie te voorkomen. Te hoge indieningseisen leiden er echter toe dat indieners van projecten meer voorbereidingen moeten treffen en deze bekostigen, zonder dat zij nog zekerheid van

subsidie hebben. Een «statiegeldregeling» om het niet doorgaan van projecten verder te reduceren (door een boete op non-realiseren te introduceren) wil ik niet invoeren. Deze al eerder verkende maatregel heeft als nadeel dat een dergelijke boete met name kleine partijen zoals energie-coöperaties kan ontmoedigen om een subsidieaanvraag te doen.

Vraag 8

Bent u voornemens de aanbeveling van het rapport om de transparantie van de budgettering van de SDE++ te vergroten over te nemen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Ja, bij elke brief over de openstelling van de SDE++ informeer ik uw Kamer zo goed mogelijk over de effecten op de kasuitgaven van de SDE+. De suggesties uit het rapport neem ik hierbij over.

Vraag 9

Deelt u de mening dat de conclusies van dit rapport mede aanleiding vormen tot het prioriteit geven aan de uitvoering van de motie-Grinwis/Bontenbal (Kamerstuk 32 813, nr. 791) over de voor- en nadelen van een schot voor warmte in de SDE++ in kaart brengen? Bent u bereid om nog voor de openstelling van de SDE++-najaarsronde in oktober deze motie uit te voeren, of in ieder geval in de aankomende subsidieronde duurzame warmteprojecten – bijvoorbeeld in de glastuinbouw – meer kans op realisatie te bieden? Bent u daarbij bereid zover te gaan als de oproep van de NVDE, namelijk om 2 miljard euro effectief in te zetten voor duurzame warmte? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 9

De motie over de voor- en nadelen van een schot voor warmte in de SDE++ zal ik dit najaar uitvoeren, nadat ik ook de eerste resultaten van de SDE++ ronde 2021 heb. Deze kan ik dan betrekken bij de gevraagde analyse. Hierover zal ik de Tweede Kamer op dat moment informeren. Tevens werk ik aan verbeteringen in de SDE++ voor o.a. warmte, zowel in de reeds gepubliceerde regeling voor de SDE++ 2021 als in de voorbereiding voor de SDE++ 2022, waarvoor recent een marktconsultatie door PBL is gehouden. Wijzigingen die hieruit volgen, zal ik verwerken in de openstelling van de SDE++ 2022 en verder. Ik ben niet voornemens om nog voor openstelling van de SDE++ 2021 aanpassingen door te voeren, omdat deze regeling over een iets minder dan een maand wordt opengesteld.

Vraag 10

Wat kunt u nog doen aan de tariefstelling van de ODE, zodanig dat elektrificatie in het midden- en kleinbedrijf, met name in de glastuinbouw, niet langer wordt afgestraft maar voortaan wordt aangemoedigd, aangezien uit de «Evaluatie ODE»⁴ immers zonneklaar blijkt dat, gemeten naar energie-inhoud – euro per GJ – en CO₂, de ODE op elektriciteit in de eerste drie tariefschijven relatief veel te zwaar wordt belast? Ziet u dat ook zo? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat kunt en wilt u daarmee nog doen met het oog op de begroting voor 2022?

Antwoord 10

In de evaluatie van de Energiebelasting (EB) en de evaluatie en toekomstverkenning van de Opslag Duurzame Energie- en Klimaattransitie (ODE) is geconcludeerd dat de tariefstructuur van gas en elektriciteit niet in evenwicht is en op verschillende plekken niet goed aansluit bij de externe kosten van het energieverbruik. Voor het verbruik van gas kan de glastuinbouwsector daarnaast gebruik maken van een verlaagd tarief in de EB voor de glastuinbouwsector of de (generieke) wkk-vrijstelling. Deze regelingen drukken de beprijzing van gas.

Daarbij wordt verder geconcludeerd dat de CO₂-emissie van de gemiddelde elektriciteitsmix snel afneemt richting 2030 en zal gegeven het huidige

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/04/09/evaluatie-ode-doelmatigheid-en-doeltreffendheid-van-de-regeling>

tariefverschil de ongelijke prikkelwerking verder toenemen ten nadele van elektriciteit. Ten slotte wordt geconcludeerd dat het met oog op de energietransitie wenselijk is zo veel mogelijk energiegebruikers te beprezen met gelijke tarieven per eenheid CO₂ en het aantal vrijstellingen en verlaagde tarieven te beperken. Vanwege de koppeling tussen de EB en de ODE is het van belang om een eventuele aanpassing van de tarieven in samenhang te bezien. Besluitvorming hierover is aan een volgend kabinet.